

DOLENJSKE NOVICE

Izhajajo 1. in 15. vsacega meseca. Cena jim je s poštnino vred za celo leto naprej 2 K, za pol leta 1 K. Naročnina za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 2 K 50 h, za Ameriko pa 3 K. — Dopise sprejema urednik, naročnino in oznanila tiskarna J. Krajec nasl. v Novem mestu.

GOSPODARSTVO.

Zaradi kuhanja slivovke.

Letos se obeta dobra češpljeva letina in marsikdo želi napraviti doma nekoliko slivovke, naj si bo za domačo rabo ali pa za prodajo. Važno je, da v takih slučajih pravilno postopamo in da se ravnamo po vsih predpisih, ki so izdani zaradi kuhe žganja. Zato hočemo danes vsem, ki so se namenili za kuhanje slivovke (ali pa drugega žganja) podati nekaj navodil, da se bodo znali ravnati poklicanim oblastim nasproti.

Kdor hoče kuhati slivovko, mora imeti seveda pred vsem potreben kotel za to. Ako si kupil potreben kotel ali pa si ga izposodil, je treba to naznaniti finančni straži. Če si kupil kotel, potem moraš v teku 48 ur napraviti prijavo, ki se glasi n. pr. tako-le:

C. kr. finančne straže oddelek
v Novem mestu.

Naznanjam, da sem kupil danes žganjarski kotel obstoječ iz kotla, kape in hladilnih cevi. Ta kotel se nahaja v moji hiši št. 18 v Stopičah.

Stopiče, dne 20. julija 1908. **Janez Potokar,**
posestnik.

Lahko se to seveda tudi ustno opravi.

Če si potreben kotel si izposodil, potem mora lastnik kotla naznaniti to finančni straži na sledeči način:

C. kr. finančne straže oddelek
v Novem mestu.

Naznanjam s tem, da sem moj kotel, ki se nahaja v moji hiši v Stopičah št. 18 posodil **Jože Vidmarju** iz Št. Jošta hiš. št. 5. Ta kotel se bo prenesel dné 21. avgusta 1908 v teku dopoldneva.

Stopiče, dne 16. avgusta 1908. **Janez Potokar,**
posestnik.

Nadalje je važno, da prosimo za davka prosto kuho. Kuhanje žganja je namreč lahko davka prosto ali pa je obdačeno. Prosta kuha je dovoljena le nekaterim deželam v državi. Med te spada tudi naša Kranjska. Ta prosta kuha velja seveda le za žganje, ki se ima doma porabiti. Gospodarji, ki se pečajo s prodajo žganja ali ki žganje doma točijo, nimajo pravice do proste kuhe. Nadalje je prosta kuha dovoljena le za doma pridelano sadje in ne za sadje, ki se nakupi od sosedov. Tudi je množina žganja za prosto kuho omejena. Po postavi se dovoli proste kuhe k večjem 56 l žganja, nič več, in tudi to množino le za 50 odstotno žganje, namreč za žganje, ki ima 50 odstotkov alkohola. Koliko se pa v enem in drugem slučaju dovoli proste kuhe, to se ravna po številu gospodarjeve družine in poslov. Ravno tako je poudarjati, da je prosta kuha dovoljena le v lastni hiši oziroma na lastnih tleh.

Kdor hoče dobiti dovoljenje za prosto kuho, se mora zadnji čas do 15. oktobra zglasiti pri občini ali pa pri finančni straži in sicer na sledeči način:

Slavno županstvo
(C. kr. finančne straže oddelek)

v Kandiji.

Podpisani se s tem oglašim za prosto kuho žganja za domačo rabo. Za kuhanje bom rabil kotel, ki je v moji hiši v Stopičah št. 18 in ki obstoji iz kotla s 60 litri vsebine, kape in hladilnih cevi. Kuhati se ima sadje t. j. češplje pridelane na mojem posestvu.

Kuhanje žganja nameravam izvršiti v ... dneh in napraviti ... litrov žganja za porabo v moji hiši, ki šteje 6 oseb.

Stopiče, dné 25. septembra 1908 **Janez Potokar,**
posestnik

Ako se pošlje to naznanilo županstvu, ga mora v 3 dneh oddati pristojnemu c. kr. finančne straže oddelku.

Predno se prične z davka prostim kuhanjem, mora to stranka zopet naznaniti in sicer 24 ur pred nastopom tistega tedna, v katerem smo se namenili kuhati in sicer tako-le:

C. kr. finančne straže oddelek
v Novem mestu.

Na podlagi dovoljenja za davka prosto kuhanje naznanjam s tem, da bodem pričel s kuhanjem češpelj dné 20. decembra 1908 ob 5. uri zjutraj.

Dovoljeno mi množino ... litrov žganja bodem skrbel v 2 dneh iz ... hl zdrozgalice in bo vsa zdrozgalica kuhana v ... dneh in žganje pa prekuhano v ... dneh.

Stopiče, dné 20. novembra 1908. **Janez Potokar,**
posestnik.

To naznanilo se seveda lahko poda tudi ustno ob uradnih urah pri c. kr. finančne straže oddelku. —r—

Obdržimo potrebno živino!

Spričo pomanjkanja krme se je začela živina močno prodajati. Vsak se boji zime in vsak skuša že sedaj prodati živino, ki jo ne bo mogel preživeti čez zimo.

Taka odprodaja živine je v letih pomanjkanja čisto naravna. Če ni krme, tudi živine ni mogoče rediti. Ali vse do gotove meje! Ako bi redili živino le zaradi tega pri gospodarstvu, da bi z njo izkoriščali pridelano krmo in jo na ta način spravljali v denar, potem bi bilo odprodaja živine čisto opravičena ali vsa živinoreja ima tudi druge namene in je potrebna tudi iz drugih vzrokov pri vsakem gospodarstvu. Živina nam daje potrebni goaj za njive, vinograde in travnike, ona nam daje v mleku in mlečnih izdelkih vsakdanji živež, ona nam opravlja potrebno delo. Tega ne smemo prezreti in ravnodušno smatrati! Pozabiti tudi tega ne smemo, da živina ne zraste čez noč, da potrebuje njena izreja po več let in da se da le stežka in počasi nadomestiti, kar smo oddali iz hleva. Pomisliti je tudi to, da gre živina sedaj pod ceno v denar, da bo pozneje njena cena močno poskočila in da jo bo stežka dobiti za popolnitev hleva. Zato si pa ne moremo kaj, da ne bi gospodarjev na vse to opozorili in jih svarili pred preobilnim odprodajanjem živine. Omejujmo toraj

prodajo živine kolikor se da in kupujmo raje krmo, ako jo dobimo po zadosti ugodni ceni! Res je kmetu težko kupovati krmo, ali v letih pomanjkanja je to potrebno in za vzdrževanje našega gospodarstva važno. Ne ustrašimo se tedaj stroškov za nakup potrebne krme, če jo dobimo po ugodni ceni! Bolje je, da kupujemo po ugodni ceni krmo, kakor da bi živino pod ceno prodajali. Pomisliti je, da je živina iz zgoraj naštetih vzrokov vendar le glavna podlaga uspešnemu gospodarstvu in da mora gospodarstvo rakovo pot, ako ne bo polje pognojeno in dobro obdelano.

Če tudi je treba letos živino zaradi pomanjkanja krme prodajati, vendar naj se ta prodaja kolikor mogoče omeji in naj se raje dokupi nekaj krme, da bo mogoče tisto živino preživeti čez zimo, ki je za redno in dobro gospodarstvo neobhodno potrebna. Obračajte se zaradi tega raje na županstva in iščite tam pomoči zaradi dobave potrebne krme! Vlada je kupila 4000 vagonov sena. Če se bo dobilo 100 kg sena po 6 K, potem je bolje, da se odločimo za nakup sena kakor da bi praznili hleve. Storimo to in skrbimo, da ne bodo trpela naša gospodarstva preveč škode zastran prodaje živine. —r—

Politični pregled.

Dne 19. jul. zaključil je predsednik dr. Weisskirchner zadnjo sejo poslanske zbornice pred počitnicami. 21. imela je še gosposka zbornica sejo. Končano je s tem prvo zasedanje novega ljudskega parlamenta, kojega uspehi zagotavljajo tej zbornici častno mesto v parlamentarni zgodovini Avstrije.

Ker poteče letos predsedniku severo-ameriških Zveznih držav Rooseveltu čas predsedništva, kandidirajo republikanci Tafta, dosedanjega vojnega tajnika, Bryana pa demokrati.

Gibanje Mladoturkov, kateri so si postavili cilj, enakost in bratstvo vseh turških narodov doseči, in kojega voditelji so bili v prvi vrsti višji in nižji častniki, imelo je sijajen uspeh. S pomočjo armade, ktera je z večine prestopila mladoturškemu gibanju in odpovedala pokorščino, dosegli so isti, da je sultan uvidel, da s pomočjo armade ne potlači ustaje, in dal Turčiji ustavo, ktera se je pred armado slovesno proklamirala, kar je vzbudilo po celem Turčiji velikansko veselje. Nov turški parlament je sklican v mesecu novembru. Z volitvami, ktere so tajne, se prične v kratkem. Sultan je vže prisegel na ustavo, vsled česar je odbor Mladoturkov sklenil opustiti nadaljnje demonstracije.

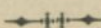
Poražen in obkoljen je bil v Maroku Abdul Azis med Sajr si Ajdo in Mdakrom, pri Abdi pa se je moralo umakniti Abdul Azisevo vojaštvo.

Na Hrvaškem obsodili so zaradi demonstracij proti banu baronu Rauchu več kninskih meščanov na 44 dni zapore in 460 kron globe.

V Perziji, kjer še sedaj ni miru, mislita, kakor poročajo listi, napraviti mir Rusija in Anglija.

Sedem banjaluških veleizdajalcev je zaprtih v aradski trdnjavi na Ogrskem. Ločeni so od ostalih jetnikov in jim ne smejo odkazati dela. Smejo pa si sami skrbeti za hrano, kar je začasno dovolil vojni minister.

Angleški kralj Edvard, kateri pride v Ischl, bode tam sijajno sprejet, vsled česar se delajo tam velikanske priprave.

LISTEK.

Zgradba nove župne cerkve v Prečni.

XI.

Sem in tje smo pri skladanji opeke imeli pomisljike. Bali so se nekteri, da bi se velikanski kupi, na kterih je bilo mnogo nad 200.000 komadov, ne prevrnili in se tako opeka razbila ali pa pokala od teže. Drugi so bili mnenja, da se bodo spodnje plasti njene napojile vlažnosti iz zemlje in se bo taka mokra opeka tekom par let kar razsula. — Zopet drugi so pomišljevali, da tako narejena streha ne bo držala, ter da bodo jesenski in zimski nalivi opeko zgoraj razmočili, ki bo v hudem mrazu zmrznila, se razzebla in razsula. Tako pojde mnogo tisoč komadov v zgubo, škoda, dela, skrbi i denarja!

Ne jedno ne drugo se ni zgodilo. Opeko smo namreč na dnu pokladali na deske, ktere smo nažagali iz razzebenih ali trhlj hrastovih in tudi drugih hlodov, nekaj smo jih pa tudi naprosili po fari; nekteri vozniki so jih kar s seboj pripeljali, ko so prišli na vožnjo. Tudi na to smo pazili, da smo dve ali tri plasti v dnu naložili samo iz prav ostro žgane opeke, ktera je trda ko kamen in zato se ne napoji kaj vlage. — Da so kupi trdno stali, smo opeko skladali na plosko, ne na stranice, kakor imajo navado pri opekarnah; tako je jeden kos družega tiščal in ves kup je bil zvezan kakor zid in tako trdno stal, da ga sploh ni bilo mogoče podreti. Streha je pa tudi tako dobro držala, da se ni niti najvišja plast pod njo nikdar od nalivov zmočila; tudi v tistem kupu, ki je stal tri leta, namreč od 1905, je bila vsa opeka od vrha do tal tako suha, da se je prašila, ko smo jo s kupa nizzdoli pobirali za zgradbo. Marsikdo bi radovedno vprašal, koliko opeke ste vendar nažgali v treh letih? Zidarske opeke smo nabavili 701.015 in strešne 16.289, skupej 717.304 komadov. Še več, kakor jo je bilo treba za novo zgradbo cerkveno, ktera meri v dolžini 40 m, v širjavi 20 m, v visočini, ne-čvešvi betonski fundament in obok 14 m. Da nismo delali betonskih obokov, bi nam bilo preostalo malo opeke, tako jo pa nismo porabili prav pol milijona komadov. Tudi drago nas ni stala jeden vinar komad, ker smo imeli hvala Bogu! srečo tudi pri tem podjetji: lepo vreme, vestnega in veččega mojstra, na leto 7 do 9 pridnih delavcev, pa požrtvovalne in modre farane; vredna pa je taka opeka med brati štirikrat in tudi petkrat toliko; za cerkvene stavbe ima pa še dvojno vrednost, ker tu je treba imeti ozir posebno na trpežnost materijala in trdnost stavbe in njeno lepoto. — Cerkev se ne zida kakor navadna hiša za jeden rod ali dva, ampak za rodove in rodove, za stoletja in dalje, tedaj: „in æternum et ultra“ — vskliknil bi kraljevi pevec v svoji pesniški navdušenosti. Sicer je pa tudi resnica, da za večnost ni zgrajena nobena stavba, vnanji vplivi zimskega mraza, poletne vročine, suše in moče, viharji in huda vremena, grozni elementi v osrčji zemlje, ogenj znotraj in zunaj, slednjič pa tudi starost, rahlajo ali počasi rušijo stavbo ali jo pa tudi urno, tudi kar hipoma podirajo v razvalino. Zato je treba zidati kar najtrdnjeje, ker taka trdna zgradba, če tudi je dražja, ni predraga; rahlo zidana pa, če tudi je ceneja, je vedno predraga — ker se premoalo vstavlja razdirajočim elementom.

Darovali so: Prvoobhajanci 9 K 60 v; pušica sv. Antona 32 K 19 v; Novak Marija 3 K, Potočar Jožef 5 K; Murgelj Jožefa g. kom. 18 K; darovanje na sv. Elije nedeljo 51 K 17 v; Kramaršič Amalija 1 K; Saje Ursula 2 K; gpdč. Anica Robek 5 K; Lovšin Neža 2 K; Murn Franca 1 K; g. Bilc Ivan, poslov. 5 K; Toplice — Strniša Ivana 1 K; veleč. g. vikar Zaplotnik 10 K; g. Ignacij Hladnik 2 K; Potočar Reza 1 K 40 v; Saje Marija 1 K; Ursula Kondorfer 1 K; Plut Jernej 1 K. — Bog povrni stotero! (Dalje sledi.)

Mirna prva postaja na železnici Trebnje-Šent-Janž.

(V zadnjem odstavku v spisu o Šent Rupertu „Dol. Novic“ štev. 12. str. 96 se je vrnila grda napaka: „nad potokom Gotlo“ mesto „Sotlo“.)

Še pred kakimi dvajsetimi leti smo se vozili iz Trebnjega na Mirno in od tukaj dalje v Šent Rupert in Mokronog po stari prav nerodni cesti skozi Rodne in mimo graščine Lanšpreš. Najhujši klanec je bil ravno malo pred Rogovilo, kjer se deli cesta na Veliko Loko in Trebnje. Nova cesta na Trebnje je izpeljana zdaj od Rogovile prav zložno po dolini ter pride izpod Vinagorice na glavno državno cesto pri Trebnjem. Ob tej cesti je izpeljana

zdaj tudi nova železnica Trebnje-Šent Janž. Odkar je odprta dolenska železnica, se je vršil skoraj ves promet z mirensko, šentruperško in deloma tudi mokronoško okolico po tej cesti na Trebnje, in le manjši del po cesti na Sevnico. Zdaj bode odpadel pa tudi ta cestni promet, ker se bode različna roba vozila po novi železnici. Prva postaja bode na Mirni. Ker je pa dolina pri Mirni še ozka, je ostal kolodvor malo izven vasi, vendar pa je dosta blizu, ter so Mirenci s svojim kolodvorom mnogo na boljšem, nego šentruperčani in Mokronožani, katere so pustili vendar le preveč na strani.

Mirna je prav prijazna vas na početku večje doline, ki se od tukaj razširuje proti Mokronogu. Nekaj je stoji na obronku hriba Trebinca, tudi cerkev in župni dvor, večidel pa se je zmesil ob cesti z ene in druge strani vode Mirne, prek katere vodi jak zidan most. Niže izpod tega mosta je postavljen novi železniški most. Voda Mirna je malo večja od Bistrice. Svoje povirje ima blizu Wagensperga. Do svojega izliva naproti Sevnici v Savo je dolga malone 50 km. Malo nad mirensko vasjo prihaja iz soteske izpod starodavnega mirenskega grada. Do tukaj teče brzo; izpod vasi pa je do nedavna vsled slabega strmca tekla v mnogih ključih po Mirenski in Mokronoški dolini ter poplavila večkrat na leto travnike, kar je bilo velik kvar posebno ob košnji. Zdaj je Mirna precej urejena ter bodo tudi travniki ob nji boljši. Bistra voda oživljuje kraj, a vodena moč se da uporabiti tudi lahko v obrtnih svrhe. Razen mlina in žag pa ni na tej vodi nobenega večjega obrtnega podjetja, dasi je kraj prav pripraven zato. Tudi domače obrtnije ni v tej okolici. Pred nekaj leti so se pogovarjali, da se bode osnovala sladkornica, ker tukaj prav dobro uspeva sladkorna pesa. Toda od vsega tega ni bilo nič. Morda podigne obrt v tem kraju nova železniška zveza. Škoda, da je premog, ki so ga našli v bližini Mirne, jako slab. Morda pa zadenejo sčasoma na boljše žilo, kar bi bilo za Mirno velikega pomena.

(Dalje sledi.)

Piše se nam:

Iz Prečne. — Prvo sv. mašo je daroval č. g. Fr. Golob v Prečni dne 26. julija z izvanredno slovesnostjo ob navzočnosti obilo gostov od blizu in daleč, in, lahko rečem, ob prisotnosti skoraj vseh svojih vrlih župljanov Prečinskih. S cerkvenim govorom počastil je č. g. novomašnika milostljivi gospod prošt iz Novega mesta dr. Seb. Elbert. Narisal je s pristrčno besedo krotkost in ponižnost novomašnika od njegove prve mladosti že, ter se pohvalno spominjal njegovih vzgojiteljev, kateri so vsi brez izjeme znali na verski podlagi ohraniti mladenču-dijaku krščansko krepost in čednost ter otroško pobožnost in ljubezen do vsega dobrega in blaženega. Nadalje je razlagal milostljivi gospod govornik pomen vseh obredov po stopinji do mašništva ter vzvišenost in svetost duhovskega stanu, ter je konečno vzpodbujal vse navzoče do neomahljive zvestobe do sv. katoliške cerkve.

Na to je opravil prvič najsvetejšo daritev č. g. novomašnik ob zelo veliki asistenci vključ temu, da je bila ravno isti dan sv. birma v sosednji župniji Šmihelski ter tudi nova maša v Smarjetu. Latinsko petje priskrbel je nad vse mojstrsko nadučitelj in organist g. Mikuš s svojimi izvrstno izvežbanimi domačimi pevskimi in s pomočjo nekaterih gospodov. Odkrito povemo, da tako dovršenega petja ne slišimo kmalu. Zato je pa tudi žel pevskega zbora splošno laskavo pohvalo in vsestransko priznanje za petje pri primiciji kakor tudi pozneje za petje pri obedu in gostovanju. Novomašni blagoslov zaključil je cerkveno slavnost na kar so se podali počastiti gg. duhovniki in gostje z čast. gosp. novomašnikom na njegov dom v Spod. Stražo, kjer je bila pripravljena kaj prijazno okinčana uta za sprejem dobrodošlih. — Pri slavnostnem obedu je pozdravil najprvo milostljivi g. prošt č. g. novomašnika s prav lepo napitnico, in na to je sledilo več krasnih govorov in pristrčnih napitnic, ki so pa imeli vsi le eden pomen in isti namen, namreč najdostojnejše poslaviti čast. gosp. novomašnika. Vmes pa se je razlegalo krasno petje domačega pevskega zbora z najrazličnejšimi narodnimi pesmicami. V resnici čast pevcom in pevkom.

Ob 4. uri popoldne spremili so gostje in vse vaško prebivalstvo č. g. novomašnika v mično cerkvico na Spodnji Straži, kjer so se pele Lavretanske litanije s takšnim srčnim navdušenjem, kakoršno rabi naše ljudstvo, ako želi počastiti svojo nebeško mater Marijo. Po litanijah podelil je č. g. novomašnik še enkrat svoj novomašniški blagoslov. Zares, to je bil dan Gospodov, dan ljubezni! Ostal bode nam in vsej župniji v Prečni v trajnem najlepšem spominu in to še tudi zaraditega, ker sedajna cerkev

ne bode več čakala nove maše, ker že poka in je prišel čas za njo, da se umakne novi cerkvi čudodelnika sv. Antona, ki bode gotovo najlepša na Dolenjskem.

Pristrčno ljubljenu gospodu novomašniku pa želimo k njegovemu odgovornosti polnem delovanju v vinogradu Gospodovem obilno milosti in blagoslova iz nebes.

Iz Šent Jerneja. — O vže zadnjič naznanjeni lepi slovesnosti naše nove Lurške slavnosti, naj še nekaj sporočim.

Na sv. Petra in Pavla dan prenesli smo v veličastni procesiji, ktere se je udeležilo do pet tisoč ljudi, kip „Lurške Matere Božje“, ter ga po končanih obredih postavili v skalnati prostor, podoben onemu v Lurdu na Francoskem.

Ko je vsa ta lepa slovesnost minula, so zdolaj na obširnem travniku šolsko mladino vis. čast. oo. Kartuzijani obdarovali. Pripeljal je na vozu samostanski brat dva velika zaboja kruha, dva velika zaboja češenj in dva sodčka vina. Razdelili so to med male šolarje, pa tudi odrasčeni šolarji so bili deležni teh darov.

Ko se je pa zvedelo, da niso še vsi bolj boječi otroci dobili teh darov, so čast. gg. oo. Kartuzijani v Pletterjah naročili, naj gospod Leopold Kolbezen, kaplan in catehet, poizve za one otroke, ter jih naj 16. julija 1908 pripelje pred samostan Pletterski. In res došlo je še ta dan do 80 otrok, razdelil je vratar pobožni brat in še drugi brat, potem čast. g. kaplan in načelnik bralno-izobraževalnega društva pa tudi vis. čast. g. o. vikar Bruno vsakemu eno lepo belo štruco, potem kozarec dobrega vina in hrušek, kolikor jih je vsaki hotel. Nazadnje so še ostale hruške kar med učence razmetali, da so jih otroci pobirali. Bilo je tudi nekaj gledavcev videti pred samostansko kapelo.

Potem je g. o. vikar Bruno še nam drugim po stari lepi navadi postregel z hruškami, sirom, nekim dobrim pecivom, izvrstno kapljico domačega pridelka in na zadnje pa tudi nam dal hlebček belega kruha, kakor otrokom; med nami je bil tudi vis. čast. gosp. domači Šent Jernejski župnik, ki je imel opravila v samostanu i. t. d.

Mi drugi, smo se hvaležno poslovili in šli romat v novi Lurd v Rakovnike. Bila je lepa procesija, ob petju Marijinih pesmi in molitvi rožnega venca. Ko pridemo do novega Lurda k Mariji, začelo se je streljati. Naokrog bilo je pa vse polno ljudstva, ktero je klečalo ter molilo. Nagovoril je ljudstvo ustanovnik te lepe nove božje poti častiti gospod Leopold Kolbezen, kaplan, ki je v izvrstnem navdušenem govoru povedal, da ravno ob tem času, to je ob 6. uri popoldne, imajo v pravem Lurdu z dovoljenjem rimskega papeža Pija X. sveto mašo in da je premnogo kardinalov, škofov, duhovnov in velika množica ljudstva tam sedaj zbrana itd. itd., naj tudi mi se v duhu z onimi združimo in molimo veseli sv. rožni venec. Molili smo potem in na to zapeli litanije, pri kterih je vse ljudstvo odpevalo: „Na skali stanuješ, v nebesih kraljuješ, le prosi Marija v nebesih za nas“, tako nekako. Na to so zopet pevke in pevci peli Marijine pesmi, med tem so pa k sreči bili tudi navzoči oni, ki so deklamovali, in so vsi po vrsti govorili in deklamirali, vmes pa zapeli lepe pesmi. Med tem je zopet g. kaplan vžil prave lurške vode v studenec, iz katerega smo vsi na to pili. Ljudje so pa napolnili svoje stekleničice, eni so pili, drugi se vmivali, neki od veselja jokali. Dajali so tudi za večno luč, da gori tam, že v steklenicah olja, nekteri so pa denarja dajali v posodo za take darove.

Za slovo je še ogovoril gospod vse v tako obilnem številu navzoče ljudi ter jih spodbudil, naj le pridno obiskujejo to novo božjo pot in naj bodo prepričani, da Mati Božja bo vse tisočkrat povrnila itd. Vsem, mladim in starim, je bilo nekako težko ločiti se od te skalnate dupline, v kateri prebiva Lurška Mati Božja in solznih oči smo se domov podali ter na tihem obljubili, jo še večkrat obiskati.

Ko pridemo nazajgrede k prvi hiši v Vrbovcih, ponudi nam vsem dobra deklica, naj si iz polne košare izvolimo vzeti romarskih hrušek. Nabasali so si jih po žepih in še v robce ter jih domov nesli svojim dragim, v spomin te zopet lepe romarske slovesnosti. Tako naj tudi jaz končam s popisom te ginljive slovesnosti, ter se v varstvo izročim Mariji Devici. Ave! J. S. H.

Domače vesti.

(Premembe pri duhovništvu.) Imenovana sta kaplana g. Karol Gross v Kočevju in g. Alojzij Kurent za prefekta v zavodu sv. Stanislava v Št. Vidu nad Ljubljano. — Premeščeni so: Ignacij Zaplotnik, kapiteljski vikar v Novem mestu, v Kranj;

Matej Dagarin iz Škocijana pri Dobravi v Št. Jernej; Janez Florijančič iz Stare Loke v Škocijan pri Dobravi; Janez Mikuš iz Poljan v Staro Loko; Josip Bambič z Breznice v Poljane; Francišek Rakovec z Blok v Žiri; Matej Ježek iz Mokronoga na Bloke; Matija Selan iz Dobrnih v Preserje; Janez Borštner s Hinj za ekspozita v Harije; Martin Pečarič iz Šmihela pri Novem mestu v Predoslje; Francišek Sparovec iz Moravč v Trebnje; Jakob Ogrizek iz Mirne peči za župnega upravitelja v Št. Lambert. — Nameščeni so semeniški duhovniki: Jakob Fatur za kaplana v Križevem pri Kostanjevici; Tomaž Klinar za kapiteljskega vikarja v Novem mestu; Andrej Kronland v Kočevju; Valentin Zupančič v Mokronogu. — Novomašniki: Martin Dimnjak v Hinjah, Francišek Golob v Dobrnih, Janez Jaklitsch v Črmošnjicah, Janez Klemenčič v Moravčah, Anton Lovšin v Mirni peči, Valentin Tomec v Šmihelu pri Novem mestu.

(Novo sv. mašo) darovali so dne 26. julija č. g. Franc Golob iz Straže v Prečini; č. g. Krische Franc v Rečici; č. g. Omerza Franc v Cerkljah pri Krškem in č. g. Perme Lavoslav v Šmarjeti.

(Ogled kmetijske šole na Grmu.) V sredo 22. julija je prišel v kmetijsko šolo na Grmu deželni glavar dvorni svetnik g. Suklje, ki je prisostvoval nekaj časa pouku, potem pa ogledal na novo urejene šolske prostore. V četrtek 23. t. m. je bil na zavodu vladni svetnik Kurman iz ministrstva, ki je kot višji vinarski nadzornik ogledaval trtnico in sploh trtne nasade in ki se je pohvalno izrazil o letošnjih vspehih.

(Slovo.) Usmiljeni brat, č. g. Willibald Belec iz Gradca je prišel slovo jemati, ker se poda v sv. deželo, kjer bo v zdravniško pomoč v tamošnjem zavodu. Želimo mu srečno pot!

(Imenovanje pri sodnji.) Naslov in značaj višjega deželnega sodnega svetnika je dobil deželnosodni svetnik g. Anton Levec v Novem mestu.

(Premembe pri uradništvu.) Sodnijski pristav dr. J. Cvetko premeščen je iz Metlike v Trebnje; sodnijski pristav g. dr. J. Polc pa iz Trebnja v Radovljico. Avskultant dr. J. Pichler imenovan je sodnijskim adjunktom v Metliki.

(Premembe pri učiteljstvu.) Definitivno nastavljeni so gg.: Klotilda Kunasz v Suhorju, Marija Habe v Brusnicah; nadučitelj v Št. Petru pri Novem mestu je postal g. Fr. Mlakar; nastavljena je g. Josipina Verce v Vavti vasi. Upokojena sta učitelja g. Anton Pegan v Matenji vasi in g. Ludovik Fettesch-Frankheim v Mokronogu. Premeščena sta učitelj g. Rajmund Mežan v Sodražico in gpdč. Franja Mikec iz Dragatusa v Žužemberk.

(V stalni pokoj) je stopil na lastno prošnjo davčni višji oskrbnik novomeške davkarije g. Rihard Murgel. Ob tej priliki prejel je od finančne direkcije zelo laskavo priznanje in zahvalo za vseskozi vestno, marljivo in natančno uradovanje. — Gospod vpokojenec služboval je nad 36 let, mej temi polovico v Novem mestu. Znan je tudi po širni Kranjski kot vesten uradnik izza njegovega službovanja v Planini, Trziču, v Idriji, Litiji, Kranju in Kranjski gori in nazadnje tukaj v Novem mestu. Značilno za njegovo marljivost je dejstvo, da je postal že tekom treh let kontrolor. Gospodje uradniki c. kr. okr. glavarstva in davčnega urada počastili so ga z zabavno odhodnico v hotelu g. Kokliča, pri katerem je okrajni glavar visokorodni gospod baron Viljem Rechbach v svojem govoru posebno naglašal zasluge in vrline v pokoj stopivšega gospoda. Istotako počastila sta ga v svojih napolnjenih davčni nadzornik blag. gospod Karl Bihlmeier in davčni oskrbnik blagorodni gospod Fr. Aumann. V sled njegovega ljudomilega občevanja v uradu in v zasebnem življenju zelo priljubljenemu gospodu iz srca častitamo k temu odlikovanju z željo, dal mu Bog še mnogo let uživati v krogu svoje blage obitelji zasluženi pokoj!

(Vodstvo tukajšnje davkarije) je prevzel na mesto v pokoj stopivšega višjega oskrbnika g. R. Murgelja davčni oskrbnik gospod Fr. Aumann.

(P. Alojzij Bobnar) je 26. jul. umrl na Brezjah in bil pokopan v torek, dne 28. julija dopoldne. Bil je rojen 14. jan. 1875. v Mirni peči na Dolenjskem, gimnazijo je izvršil v Novem mestu. Leta 1895. je vstopil v franciškanski red in bil 28. sept. 1899. posvečen v mašnika. Služboval je pri sv. Trojici na Štajerskem, največ pa v Pazinu v Istri. Ker je bil izboren matematik, so ga v Pazinu pritegnili na gimnazijo za suplenta matematike, dokler ni bilo mesto zasedeno z izprašanim učiteljem. Potem je pa večino let preživel na raznih župnijah tržaške škofije, kjer je veliko pomanjkanje duhovnikov. V jeseni je prišel na Brezje. Bil je jako rahlega zdravja, večkrat se mu je udrila

kri; tako tudi v noči od sobote na nedeljo, zjutraj so ga našli mrtvega, na tleh ležečega v lastni krvi. Naj počiva v Bogu!

(Pri občinskih volitvah na Mirni) bili so enoglasno izvoljeni: županom g. Mihael Strah iz Mirne, svetovalcem pa gg.: Zidar Ign. iz Tihaboja, Kaferle Jožef iz Sela, Bon Anton iz Zabrđja, Šolar Anton iz Trbinec. Bule Jožef iz Mirne, Mostar Anton iz Škrjanč in Mavsar Janez iz Gorenjevasi.

(Um se je omračil) davčnemu oficijalu g. Ivanu Rajzarju. Nesrečneža, ki je rodom Ljubljancan, oddali so v bolnico.

(Umrli) je dne 16. jul. ob 3. uri zjutraj gospa baronica Lilly Schönberger, soproga okr. glavarja g. Ernesta Schönbergerja v Kočevju. Kratko pred njo umrla je ji hčerka. — V Ribnici je umrl 89letni g. Ivan Bobek, okrajni zdravnik v pokoju in hišni posestnik.

(Najstarejši mož) v Št. Jernejski župniji Anton Rangus z Drame št. 7 umrl je 12. jul. v visoki starosti 94 let.

(Umrli) je v Lanišah pri Škofelji posestnik in gostilničar g. Ivan Zupančič v 55. letu svoje dobe. Svetila mu večna luč! (Poštni urad v Kandiji.) Ker je trgovsko ministrstvo tozadefni prošnji ugodilo, se ta urad v kratkem ustanovi.

(Poučni izlet učencev kmetijske šole na Grmu.) Z učenci kmetijske šole na Grmu sta napravila vodja g. Rohrman in pristav g. Zdolšek poučni izlet v vipavsko dolino in na Primorsko v času od 28. do 31. julija t. l. Na tej poti so izletniki ogledali gospodarske naprave v Marjanišču v Ljubljani, zadružno mlekarno in mlekarsko šolo na Vrhniki, trtnico in silnico v Št. Vidu, vipavske vinograde v Št. Vidu, Podragi, Ložu in na Slapu, zadružno vinsko klet v Vipavi, nasade in živinorejo kmetijske šole v Gorici, trtnico, vinograde, zelenjadne kulture in živinorejo barona Ritterja v Monastiru pri Ogleju.

(Novo šolsko leto na kranjski kmetijski šoli na Grmu) se prične z mesecem novembrom t. l. Učenci so ali notranji, ki stanujejo v šoli, ali vnanji, ki stanujejo v okolici. — Notranji učenci so deželni štipendisti in plačujoči učenci. Vsak notranji plačujoči učenec plača za hrano po 80 h na dan in po 40 K šolnine na leto ter stanuje brezplačno v zavodu. Hrano je plačevati naprej v mesečnih obrokih po 24 K, šolnino pa v polletnih predplačanih zneskih po 20 K. Plačujoči učenci, kateri naj izvrše šolo s posebnim dovoljenjem deželnega odbora v enem letu, plačajo šolnine 80 K. Zunanji učenci (eksternisti) stanujejo zunaj zavoda in plačujejo po 40 K šolnine na leto. Za šolo je ustanovljenih deset deželnih ustanov po 240 K na leto, katere oddaja deželni odbor. Pravico do teh ustanov imajo sinovi kranjskih kmetovalcev in vinogradnikov, ki so vsaj 16 let stari, čvrstega zdravja in so z dobrim vspehom dovršili ljudsko šolo. Prednost gre tistim mladeničem, ki ostanejo, dovršivši šolo na Grmu, gotovo na svojem domu in se bodo pečali s kmetijstvom, vinarstvom in sadjarstvom. Učenci z ustanovami imajo hrano, stanovanje in pouk v šolskem zavodu brezplačno, za obleko, živотно perilo, obuvalo in za šolske potrebščine pa si morajo sami skrbeti. Kdor želi vstopiti v šolo, mora dokazati: 1.) da je dovršil 16. leto; če je kdo telesno posebno krepak, sprejme se tudi po dovršenem 15. letu. Mladič, ki so dovršili 24. leto, sprejmejo se le izjemoma v zavod; 2.) da je prosilec z dobrim vspehom dovršil ljudsko šolo ali obiskal kako meščansko ali srednjo šolo, kar mora dokazati s spričevalom zadnjega tečaja; 3.) da je telesno sposoben za kmetijska dela, kar mora dokazati z zdravniškim spričevalom; 4.) da je lepega vedenja, kar mora izpričati z župnijskim in županijskim potrdilom; 5.) da so stariši ozir. varuh pripravljene trpeti stroške za šolanje. Prošnji za sprejem v šolo je priložiti tedaj: 1.) rojstni list, 2.) izpričevalo o dovršeni ljudski ali kaki višji šoli; 3.) zdravniško potrdilo o trdnem zdravju; 4.) izpričevalo županstva in župnega urada o lepem vedenju prosilca, in 5.) obvezno pismo (reverz) starišev, oziroma varuha zaradi vzdržavanja učenca. Prošnje svojerodno pisane in kolekovane s kolekom za 1 K je poslati vodstvu, ki jih predloži deželnemu odboru. Učenci, ki dovrše šolo z dobrim vspehom, imajo pri vojaščini pogojno pravico le do dveletne prezentne službe. Ako namreč zadoste svojim vojaškim dolžnostim prve dve leti brez graje ter dokažejo, da bodo po izstopu iz prezentne službe kmetovali na svojem ali svojih starišev domu, smejo na podstavi odredbe c. kr. vojnega ministrstva z dne 22. julija 1895, št. 4643, prositi proti koncu družega vojaškega leta, da se jim odpusti tretje službeno leto.

(Važno za konjerejce.) C. kr. ministrstvo za domobrambo namerava v mesecu septembru tega leta (bržčas 12. sept.) v Št. Jerneju na Dolenjskem za vojaštvo konje-remonte nakupovati. Kakor je znano, plačevalo se bode 3—4 letne konje, kateri

imajo sposobnost za vojaštvo, po 750, 800—850 kron, tudi več. Konjerejce, kateri imajo sposobne konje, na to opozarjamo že sedaj, da konje do tega časa primerno pripravijo, da bodo v dobrem stanu, dobro podkovani in da jih morda v lastno škodo poprej ne prodajo. Ker je znano, da vsak konj z dobro hojo korakoma, kakor v teku največ pridobi, treba je že sedaj konje večkrat in sicer tudi neoprežene prepeljavati, ker se je že pogosto pri enakih prilikah opazalo, da naši konjerejci ne znajo konj prepeljavati. Dan sejma za remonte se bode že pravočasno objavil.

(Dolenjsko in vipavsko belo vino) iz državne kleti v Rudolfovem toči v Pragi na razstavišču in v svoji vinarni na „Pernštýne“ vinarnar Václav Kleinhampl.

(Stava Ogoreutz P. — Olivb-) [zmagalec] K 2 in stava Keršičev izpit K 5 mesto 51 vina, sta bili podarjeni Ciril-Metodovi družbi in ji izročeni prva po g. dr. Strašku, druga po g. Vl. Golii. Blagajnik.

(Prva dva grozda) s Trške gore, takozvane avgušthane, popolnoma dozorela prinesel je dne 25. julija iz svojega vinograda g. lekarnar J. Bergmann. Prve dozorele grozde pa je tudi vže poslal viničar g. Supana te dni v Ljubljano.

(Na Raki) ustanovili so rajfajzno posojilnico in hranilnico, koje delokrog obsega župnije Raka, Studenec in sv. Duh. Želimo ji blagoslova v blagor narodu!

(Kaj res ni mogoče) odpraviti v Novem mestu že staro navado, da se otroci igrajo po cesti in ulicah pred hišami in sicer navadno tam, kjer je po dnevu največji promet, na glavnem trgu, ali pa na ovinkih ceste, kjer tudi najpozornejši voznik ne more biti odgovoren za to, ako mu otroče priteče pod kolesa? Pri večini naših mestnih družin pač niso vsi otroci jednako veliki, toraj se jih lahko pošlje pod nadzorstvom katerega bolj odraščenega na kakšen bližen, varen in senčnat kraj, kjer se lahko gibljejo v svežem zraku in v senci ter so na varnem pred vozovi in vodo; kajti prvič ni cesta igrališče otrokom, drugič je pa prizor, kako se motajo ti mladi ljudje mej vozovi, nekaj neznoznega. Promet na naših cestah se je zadnji čas povzdignil in skrajni čas je, da merodajni krogi nekaj v tem oziru ukrenejo in sicer prej, ko se zgodi kakšna večja nesreča. V svarilo povemo, da je bil pretečene dni povožen otrok od nekega biciklista in sicer pri belem dnevu. Kaj se lahko vse zgodi v večernih urah, si lahko mislimo, ako pribijemo, da večina naših kolesarjev nima luči, katere bi pač morali imeti.

(Za pogorelce v Vinivasi) so darovali: Dr. Schlesinger-Gorjani polovico stavbenega lesa; župni urad Brusnice 22 K; župni urad Toplice 16 K 80 v; župni urad Stopiče 19 K 90 v; mestni župni urad Novo mesto 17 K; župni urad Šmihel 8 K; zbirka c. kr. okr. glavarstva Novomesto 87 K 71 v; hranilnica in posojilnica v Kandiji 150 K. — Vsem blagim dobrotnikom se v imenu pogorelcev iskreno zahvaljuje

Župni urad Podgrad, 28. jul. 1908. Andrej Česenj, župnik.

(Poseben vlak trgovske zbornice v Prago) bo vozil kakor že naznanjeno po državni železnici. Vozne cene iz Ljubljane (in iz vseh postaj med Ljubljano in Jesenicami) do Prage znašajo za tja in nazaj in sicer za III. razred 20 K 50 v, za II. razred 40 K 20 v in za I. razred 69 K 60 v. Udeležniki, ki se priklopijo na kakšni postaji med Ljubljano in Jesenicami plačajo iste vozne cene, kakor oni, ki se peljejo iz Ljubljane. Na povratni vožnji je dovoljeno samo enkrat vožnjo prekiniti. Povratek se lahko izvrši tudi čez Dunaj toda le po progi državne železnice in je v tem slučaju doplačati za vožnjo v III. razredu 4 K 90 v, v II. razredu 10 K 90 v, v I. 20 K.

(Poziv!) Vse za vero, dom in za cesarja! Širšim svetom Avstrije tekmujejo se državljani medsebojno za sijajno proslavo 60 letnega vladanja Njega Veličanstva presvitlega našega cesarja Franc Jožefa I. Komu ni znano, da gre smoter našega presvitlega vladarja v proslavo z Božjo previdnostjo naklonjenega tolimnogoletnega modrega in blagodejnega vladanja pred vsem, da celo edino le tja, proslavljati ta dar božji z blagodejnimi sredstvi. Med drugimi dobrodejstvi je na dnevnem redu tudi za vzdrževanje države zelo važno geslo: „otroško varstvo, mladinska skrb.“ Pod tem naslovom osnovala so se že v večini sodnijskih okolišev društva. Da se tudi Gornjegrajski okraj uvrsti med te tekmovalce, usojam se vse slavne urade, karkoli zvane državno pripoznane korporacije in društva tega sodnega okraja v ljudo vabiti na razgovor v svrhu osnovanja „okrajnega društva za otroško varstvo, mladinsko skrb.“ Tudi vsaki posameznik, kateremu gre to geslo k srcu, je dobrodošel! Tu naj vtihne vsakršno politično nasprotje in geslo naj bode, vse za vero, dom in za cesarja! Dan

zborovanja določi se na 6. avgusta 1908 ob 10. uri dopoldne [in sicer vsled prijaznega dovoljenja visokočastitega stolnega kapitela Ljubjanskega] v veliki dvorani Gornjegrajske graščine, drugo nadstropje. Čim mnogobrojnejša udeležba, tem boljši uspeh! Na svidenje toraj omenjeni dan! Bog in domovina Vam v pozdrav! Gornjigrad, dne 18. julija 1908. — C. kr. deželnosodni svétnik in predstojnik okrajnega sodišča: Grebenc.

(Pasji kontumac) na Dolenjskem. Vsled pasje stekline je upeljan pasji kontumac v novomeškem okraju v Valti vasi, Jurkivasi, Potoku, Srebrnicah, Vrhu pri Ljubnem, Malem Podljubnem, Petanah, Gorenjem in Dolenjem Mraševem, Praprečah in Rumanji vasi občine Šmihel-Stopiške, dalje v Gorenji in Dol. Straži, Hruševcu, Selih, Lokvah, Zalogu, Čečnivasi in Podgori, občine Prečenske, potem v Toplicah, Meniškovasi, Gorenjem in Dol. Gradišču, Gorenjem in Dol. Polju, Soteski, Loškivasi, Drenjah, Obrhu, Selih, Suhorju, Podhosti in Podturen, topliške občine, do 9. oktobra t. l. — V krškem okraju do preklica v občinah: Bučka, Cerklje, Krško, Raka in Studenec.

(O bisk nekaterih živinskih semnjev) meseca julija. Najznamenitejši bil je, kakor navadno, živinski semenj v Veliki Loki dne 25. julija, kateri spada med največje na Dolenjskem. Prignali so do 1200 govede, večinoma lepe pitane, pa tudi plemene živine, 200 konj in 160 glav drobnice. Kupci so bili domači in tuji z Gorenjskega, Štajerskega, Koroškega in Tirolskega, celo iz Italije. Naložilo se je in po železnici odposlalo 17 bikov, 221 volov, 51 krav in telic, 40 telet, 53 ovac in 1 konja, skupaj tedaj 383 glav živine. Cena volov je bila od 52 h do 76 h 1 kg žive teže. — Na semnju v Novem mestu 6. julija je bilo 500 goved in 370 prašičev, v Žužemberku 9. julija 510 goved in 84 drobnice, v Kandiji 16. julija 167 govede, 160 prašičev in 28 ovac in v Toplicah 27. jul. le 180 govede. Kupčija bila je bolj slaba.

(Živinski semnji na Dolenjskem) meseca avgusta (važnejši) bodo: 3. v Novem mestu in Ribnici, 6. v Črnomlju, 10. na Igu, Št. Lovrencu in v Radečah, 13. v Toplicah, 16. v Vačah, 17. v Trebnjem, 18. v Metliki, 20. v Kandiji in Zatičini, 22. v Mokronogu, 24. v Št. Jerneju, 25. v Novem mestu, 29. na Veseli gori in v Zagorji in 31. v Dobrempolju, in vsak ponedeljek v Novem mestu prešičji semenj.

(Blagovne semnje) v Mokronogu dovolila je deželna vlada in sicer na soboto po prazniku Srca Jezusovega (dne 6. junija) in na tretjo soboto v septembru.

(Umor.) Dne 22. julija t. l. je bil zaklan v Brusnicah posestnik Josip Boltos, star 29 let, oženjen, doma iz Gabrja št. 53. Zaklal ga je Franc Rajk iz iste vasi, 24 let star, kateri je celo njegov sorodnik. Vzrok je popolnoma neznan, v prepiru nista bila nikdar in tudi v gostilni se nista skregala. Ko je le-ta svoj zločin storil, se je ponesrečenec takoj na tla zgrudil, bil je v nezavesti, odtoklo mu je toliko krvi, da je bila cela gostilniška soba okrvavljena. Od tu so ga odnesli na dom, kjer je še celo noč bil brez zavesti ter zelo nemiren; na strani mu je stala vsa zbegana žena, sestra in en sosed. Prebudivši se, vpraša svojo ženo, kaj da je to, da ga danes noga tako boli. Ko mu žena raztolmači vso stvar, potem se je šele vsega spominjal. Pripehali so ga drugi dan v bolnico, kjer so mu žilo podvezali ter napravili umetno kri, a vse skup ni nič pomagalo, že 26. jul. zvečer je pokosila smrtna kosa njegovo mlado življenje. Nesrečnež zapuša vdovo z dvema odraslima in enim prihajajočim otrokom. Pripoveduje se, da je morilec, ko je videl, kaj se je zgodilo, šel na prosto ter upil: „Boltos je zaklan! Boltos je zaklan!“ Krčmarica pa, ki je videla, kdo ga je, začela ga je kregati, zakaj ga je, ker mu ni nič žalega storil. Izgovarjal se je tudi, da ga ni on, in drugič zopet, da ni njega mislil.

(Požar v Št. Petru.) Dne 24. julija zjutraj naznanilo se je iz Bajnafa telefonično, da v Št. Petru gori. Takoj odrinil je oddelek novomeške požarne brambe pod vodstvom g. J. Bergmanna na kraj požara ter združeno z domačo požarno brambo omejil požar na sedem s senom in žitom napoljenih kozolcev, mej temi en topler. Župan g. Florijančič ima največ škode, kajti zgorela sta mu dva kozolca in en topler in se ceni škoda približno na 2500 K. G. Josip Bojanc ima škode okolu 2000 K, vsi drugi oškodovanci pa imajo škode 6000 do 7000 K. Mej oškodovanimi zavaroval je baje samo jeden pridelek na 1200 K. Zažgala sta 12- in 4leten deček, ki sta kadila cigarete, ktere je starejši prinesel iz Kronovega. Javno pohvalo zasluži pač g. podjetnik J. Olivo, kateri je drage volje takoj na trgu pustil izpreči konje od svojega tovrnega voza ter jih vpreči k brizgalni in s tem omogočil, da je požarna bramba tekom petih minut odrinila na kraj nesreče. Čast mu!

(Ogenj) v Šmarju na Dolenjskem. Dne 30. julija zjutraj ob četrto na peto uro je izbruhnil ogenj pri g. Ivanu Babškemu v Šmarju na Dolenjskem. Ogenj mu je uničil ledenico, gospodarska poslopja in ves pridelek tega leta. Na lice mesta je prišla razun domače požarne brambe tudi požarna bramba iz Skofeljce. Škode je nad 8000 K. Zgorelo je tudi vse poljedelsko orodje. Sreča je bila, da je pri rokah vodovod, ker se je radi tega posrečilo ogenj lokalizirati. Ljudje so delali pridno in tako se je posrečilo preprečiti, da se ogenj ni razširil proti vasi. Če bi se ne bilo posrečilo ogenj ustaviti, bi bila cela vas v nevarnosti, tudi župna cerkev, katera je ravno sedaj popravljena in na novo prenovljena z izdelki domačih umetnikov. Tudi se mora omeniti, da je c. kr. žandarmerija jako pridno pomagala pri vodstvu rešilnih del. Bilo je videti dva stražmojstra, katera sta na vsak mogoč način pripomogla k rešitvi objektov. Sosedje so že spravili opravilo in obleko iz stanovanj, ker so se bali, da se ogenj razširi. Kako je ogenj nastal, se še ne ve. — Najbrže je bil vzrok ognju neugašen pepel ali pa je kdo vrgel kak konec smodke v lesovje. Ogenj se je pokazal pri vходу v ledenico. Gospodarja je obžalovati, ker bo z zavarovalnico pokrite komaj polovico škode.

(Nesreča.) V pondeljek 27. julija je gnal posestnik Ivan Tomšič iz Starega trga bika v semenj v Višnjo goro. Ko je istega predal na tehtnico ter ga šel odvezovat — zapodil se je z vso močjo v gospodarja, ga pritisnil k zidu — pri tem je ponesrečenec padel — v tem hipu mu je pa bik zasadil rog še vzadi ter ga tako čez sebe vrgel, kjer je zopet pri padcu zadobil težke poškodbe. Dne 30. julija so ga pripeljali v bolnico Usmiljenih bratov v Kandiji, kjer je malo upanja, da okreva. — Miklavčiču Ignacu je pri podiranju pōda en hlod na nogo zdrsnil ter mu nogo popolnoma zmečkal. Pripeljali so ga v noči 28. julija v bolnico v Kandijo.

(Nesreča.) Na Laščah pri Žužemberku je padel neki deček pod voz, naložen z bukovimi erklji. Kolo, katero mu je šlo čez glavo, mu je isto tako strlo, da je bil na mestu mrtev.

(Nesrečno smrt) storila je dne 13. julija v Čikagi v Ameriki Marija Gril roj. Kure, doma iz Svibnika pri Črnomlju. Delala je v neki tovarni za izdelovanje poljedelskih strojev in sicer v oddelku za pletenje vrvi, kjer delajo skoraj same ženske. Po nesreči prišla je preblizu strojnemu jermenu, kateri jo je zgrabil za lasne ter potegnil med kolesa stroja, ki ji je zmečkal glavo, da je bila takoj mrtva.

(Tatova) okradla sta v noči od 22. na 23. julija majorja in posestnika g. Jermana (Kambiča) v Črnomlju ter odnesla 308 kron. Isto noč pokradli so tudi na Paki in na Selih pri Črnomlju. Tatove zasledujejo.

(Slavnostna himna) zlatomašniku svetemu očetu papežu Piju X. za mešani ali moški zbor, s spremljavo orgel ali orkestra zložil Ign. Hladnik. Cena partituri 60 h, posamezni glas 10 h. Instrumentalni glasovi v prepisu 2 K.

(Družinska Pratika) za navadno leto 1909 bo dotiskana v prvi polovici prihodnjega meseca, na kar že sedaj opozarjamo cenjene čitatelje. Kakor je razvidno iz tozadavnega oglasa med inserati, bo letošnja pratika kot jubilejna posebno krasno opremljena ter bo že po zunanji obliki prekosila vse dosedanje letnike. Cenj. somišljenike, posebno naša društva ter gg. poverjenike za naše časopisje vljudno prosimo, da že sedaj opozore svoje prijatelje na to edino našo „Pratiko“ ter po svojih močeh pripomorejo, da se ta pratika vseli v prav vsako našo družino. Cena jej ostane vkljub krasnim slikam neizpremenjena.

Gospodarske stvari.

— (Češpljeva letina.) Letos so po dolgih letih zopet enkrat obrodile češplje in nadejati se je bilo najugodnejše letine. Žal pa, da so začele češplje močno odpadati. Češplje se nekoliko pomodrē, potem pa odpadejo. To škodo, ki se je začela pri češpljah sploh kazati, dela letošnja suša in tako nam bo napravila letošnja suša tudi pri češpljah veliko škodo.

— (Prodaja telet zaradi pomanjkanja krme.) Po Dolenjskem se je po krajih, ki ležijo ob železnici, vnela močna kupčija s teleti. Vse prodaja teleta, ki se odvažajo na vagone v večja mesta. Po drugih krajih se pa teleta zopet doma koljejo. Močno so se poprijeli tega klanja v šentjernejški okolici. V nedeljo se razglasi, kdo bo klal, kdaj bo klal in po kakih cenah bo prodajal meso, soséska pa kupuje meso. Tudi po drugih občinah

so se poprijeli takega zasilnega klanja, ker upajo gúspodarji na ta način lažje priti do primerno ugodne prodaje.

— (Letošnja otava) se je začela po zadnjem dežju nekoliko popravljati ali kaj pomaga, ko le noče biti konec sušnemu vremenu. Nujno potrebujemo zopet dežja, pa ga le ni. Marsikaj bi se dalo še popraviti, ali če bo suša tako naprej trajala, potem bo silno slaba otava. Zemlja je pri nas še zmeraj razpokana, studenci so suhi, tako da morajo ljudje od daleč voziti potrebno vodo. Zemlja je pa trda, da se ne da obdelovati. Res žalostno!

— (Vinska letina.) Letos se nam obeta izvanredno ugodna vinska letina. Trte so zdrave in obložene, da jih je veselje gledati. Vse kaže toraj, da bo letos pravo vinsko leto kakor ga že dolgo ni bilo. Bog daj, da bi trte tudi dobro dozorile in da bi jesenski dež ne kvaril pridelka. Bog nas varuj pa tudi toče! Po nekaterih delih naše Belokranjske je prizadela toča žalibog že mnogo škode, pa tudi drugod jo je že nekaj padlo, če tudi ni napravila posebne škode.

— (Škropljenje vinogradov.) Če tudi so letos trte močne in zdrave, vendar ne smemo opustiti običajnega škropljenja. Kdor je dvakrat poškopil, naj poškopli še v tretje, da zabrani kak poznejši napad peronospora. Po nekaterih vinogradih se je pa sicer že prikazala peronospora. Zato pa ne zamujajmo škropljenja, dokler nismo na varnem z letino.

— (Letošnje zeleno cepljenje) se ni nič kaj dobro sponeslo. Kriva je temu suša, ki smo jo imeli pred cepljenjem in po cepljenju. Kdor ima nove nasade z zelenimi cepljenkami, bo moral drugo leto zopet cepiti, vsled česar bo ves nasad seveda neenakomeren. Marsikatero cepljenje se je letos prepozno zvršilo. Tudi to je deloma krivo slabemu vspehu. Sicer pa tudi ni vsaka roka enako dobra za cepljenje. To se je letos tudi lahko opazovalo. Spreten in dober cepljar, ki se je pravočasno lotil dela, je mnogo več dosegel kakor drugi.

— (Letošnje cepljenke v trtnicah) so prav lepe. V novomeški okolici se vidijo v trtnici kmetijske šole na Grmu, v državni trtnici in v podružnični trtnici krasne cepljenke. Podružnična trtnica in trtnica kmetijske šole na Grmu bosta imeli do 100.000 cepljenk na prodaj.

— (Vinske stiskalnice in grozdni mlini.) Sedaj je čas, da se preskrbimo s potrebnim orodjem in posodo za jesensko trgatē. Kdor namerava kupiti novo vinsko stiskalnico, naj se o pravem času pobriga za to in ravno tako tudi zaradi grozdnih mlinov. Sedaj se močno hvalijo vinske stiskalnice s putiškom od zgoraj. Te stiskalnice imajo ob straneh koša in zgoraj močan hrastov okvir. Sredi prečnika je vijak, na katerem je stiskalna priprava. To je dobro, ker ne pride na ta način mošt v nobeno dotiko z železom. Stiskalnica s košem, ki meri 185 litrov, stane okolu 300 kron. Dobe se pa tudi večje in manjše take stiskalnice. Poleg navadnih grozdnih mlinov se dobe tudi grozdni mlini, ki so za pecljanje grozdja urejeni. Kdor želi tedaj boljša bela vina napravljati, naj skuša dobiti grozdni mlin, ki je ob enem za pecljanje. Taki mlini so seveda dražji in stanejo okolu 120 K.

Razne stvari.

* (Grozen umor v Trstu.) 27. julija našel je težak Viktor Lakovič v Trstu v morju nasproti Lloydove palače zavitek obdan z brisačo. Ker je pa iz zavitka pritekla strjena kri, pokliče redarja in v navzočnosti redarskega pristava Kreinerja, kateri je med tem prišel, razvežejo zavitek in najdejo v njem — o groza! — glavo kake 30 let stare ženske s kratkimi lasmi in z brčicami obraščenimi ustnicami, tako, da se je sprva mislilo, da je mladenič. Na papirju, v kojem je bila glava zavita, bilo je pa zapisano nekoliko muzikalnih not in ime Föderan. Julij pl. Föderansperg je član ljubljanskega kolena te rodbine ter imel v svojem življenju razne službe. Pri preiskavi, katera se je vršila v njegovem stanovanju vsled imena na popirji, našli so razkosane ostanke trupla, ki so bili zaviti v cunje. Föderansperg je lahkoživec in je tu pa tam vsprejel v hišo kako elegantno žensko. Trdi se, da je umorjena francoska pevka Lucie Fabry. Kaj je bilo povod umoru, se še ne ve, ker Föderansperg taji, da bi bil on morilec. Pri njemu so našli sekuro, s katero je dekletu odsekal glavo, in bodalo. Morilec je obiskoval ljud. šolo v nekdanji reduti v Ljubljani. Iz ljudske šole je bil izključen, ker je po Ljubljani s pomočjo limanic kradel iz poštnih nabiralnikov pisma in znamke. Julij pl. Föderansperg je bil l. 1860. rojen v Kamniku, pristojen je pa v Kostanjevico. Mati mu je bila Marija pl. Föderansperg rojena Dolinar ter je bila radi goljufije ob-

sojena v triletno ječo ter je vsled tega izgubila plemstvo. Oče Julijev Ewald pl. Födransperg je leta 1870. bil obsojen v devetletno ječo. Umrl je 16. novembra 1875. v gradiški kaznilnici. Brat Julijev je bil aretiran pred približno 20 leti v franciškanski cerkvi, kjer se je skrila za nekega svetnika, da bi po noči izvršil tatvino.

Smešnice.

(Iz šole.) Katehet: „Jakec, kaj moramo storiti, da pridemo v nebesa?“ — Jakec: „Umreti moramo!“

(Sveže meso.) Gost: „Je pa tudi gos resnično sveža?“ — Gostilničar: „Gotovo! Tam sedi avtomobilist, ki jo je ravnokar povozil!“

(Jubilej.) Žena: „Ljubi moj mož, letos praznujeva srebrno poroko!“ — Mož: „Ti misliš menda „svoj jubilej vladanja!““

Loterijske številke.

TRST, 18. julija	34	22	7	82	36
GRADEC, 25. julija	49	61	45	59	48

Vladimir Vojska (153)

Angela Vojska roj. Smola

poročena.

Gradec,

Novomesto,

15. julija 1908.

Izjava. (151)

Podpisani Gregor Luzar iz Potovrha obžalujem, kar sem govoril o vinu gosp. Franceta Možine v Novem mestu in preklicujem vse kot popolnoma neosnovano. Zavezujem se tudi, plačati stroške.

Rudolfovo, 15. julija 1908.

Gregor Luzar.

Pozor slavno občinstvo! (149-0-2)

Vinska trgovina

Franjo Možina — Novo mesto

ima v zalogi dobra in jamčeno pristna vina, kakor: dolenska, bizeljska, istrska bela od 32 vin. liter naprej.

Odda se v najem (148-0-2)

= nova hiša =

s tremi sobami, kuhinjo, shrambo in perilno kuhinjo s 1. novembrom t. l. — Več se izve št. 60 za šolami v Novem mestu.

Proda se:

I. V lepem in zdravem trgu Šoštanj ob železnici Celje-Dravograd:

1.) Pritlična hiša, zidana tudi s podstrešnimi sobami, gospodarskim poslopjem in lepo urejenim večjim vrtom — cena 8500 K, s travnikom, ki nese 60 gl. letne najemnine, vred. pa 10.500 K.

2.) Enonadstropna hiša na glavnem trgu z velikim zidanim marofom, tremi magazini, živinskimi hlevi in s travnikom okoli 6 oralov. — Cena 28.000 K. Hranilnica ima gori 14.000 K. Za obrtnika. (160-3-1)

Kdor želi eno ali drugo posestvo si pridobiti, obrne se naj na

dr. L. Filipič-a, odvetnika v Celju.

Javna razprodaja

raznih premičnin in hišne oprave vršila se bode radi selitve dne 25. avgusta t. l. ob 10. uri dopoldne v prvem nadstropju takozvane Križatije v Križatijski ulici. (156-0-1)

Vino

izvrstnega lastnega pridelka na Strugi (Dolenjsko) belo in rudeče liter 23 kr. ali 46 h, pa tudi od 56 litrov naprej, cenejše, se vedno dobiva. (161-2-1)

Prijateljem

prav dobrega in pristnega dolenskega vina uljudno naznanjam, da bodem točil od 1. avgusta 1908 naprej : :

rudeče vino (liter) po 36 kr. ali 72 vin.

belo " " " 40 " " 80 "

v gostilni „Na vratih“ v Novem mestu.

K. Rosmann.

Iz proste roke je naprodaj na Brodu št. 2 pri Novem mestu

zidana hiša

z dvema sobama, kuhinjo in vežo, vse v dobrem stanu, dalje klet in 3 svinjaki, lep sadni vrt in vrt za domačo zelenjavo. — Hiša je pripravna za obrtnika ali penzionista. — Natančneje pojasnila pri lastniku Franc Lapuh Brod pri Rudolfovem. (136-0-3)

V malo dneh izide v založništvu v Ljubljani, Kopitarjeve ulice št. 5, krasno opremljena

JUBILEJNA

Družinska Pratika

za leto 1909. (159-3-1)

Cena kot doslej 24 vinarjev izvod.

Letošnja „Pratika“ bo presegala po svoji krasni opremlitvi in zbrani vsebini vse dosedanje izdaje, ker bo imela poleg obilice poučnega in zabavnega berila z mnogimi slikami tudi štiri krasno izvršene slike v trobarvnem tisku; Lurške Matere božje, jubilarov papeža Pija X. in cesarja Franca Jožefa I. ter izložbo „Katoliške Bukvarne“ v Ljubljani.

Katol. slov. ljudstvo! Ta jubilejna „Pratika“ je edina naša pratika! Sezite pridno po njej; naj jo pozna vsaka še tako oddaljena slovenska hiša! — Zahtevajte pri trgovcih „Družinsko Pratico“ in ne dajte si usiliti nobene druge! Kupujte in priporočajte le našo pratiko!

Glavno zalogo imajo: „Katol. Bukvarna“, Prodajalna „Katol. tiskovnega društva“ in nekateri večji trgovci v Ljubljani.

Cena za razprodajalce pri naročilu do 100 kom. 17 vin. izvod, nad 100 kom. pa po 16 vinarjev.

Hranilnica in posojilnica za Kandijo in okolico

reg. zadruga z neomejeno zavezo

sprejema hranilne vloge od vsacega, če je njen ud ali ne ter obrestuje po (135-5-3)

≡ 4 1/2 % ≡

Obresti se pripisujejo k glavnici koncem leta brez posebnega naročila.

Rentni davek plačuje posojilnica iz svojega, ne da bi istega vlagateljem odtegovala.

Hiša št. 16 v Dolgi ulici :: : v Rudolfovem

z malim vrtom in brajdo ter kletjo pod hišo se takoj iz proste roke prodaja. — Več pove lastnica Marija Platnar ravnotam. (133-3-3)

Lepa, močna konja

za vsako uporabo sta takoj na prodaj. Odda se tudi vsa oprava in voz. — Natančneje pri (139-3-3)

Jan. Blatniku na Dol. Težki vodi pri Novem mestu.

Prav dobro

vino

domačega pridelka je na prodaj v Bajnofu pri Rudolfovem. (138-3-3)

Hiša s prodajalno

na najlepšem prostoru z vrtom, je naprodaj ali pa se da tudi v najem. — Kje, pove uredništvo „Dol. Novic“. (142-6-2)

Pekovskega učenca

lepega vedenja ter poštenega, sprejme takoj F. Lojk, pekovski mojster v Idriji, katerega skrb bode, da se učenec dobro izuči. (146 2-2)

Najprimernejša darila za sv. birmo so gotovo **lepi molitveniki** katerih imata v največji izbêri in po nizki ceni knjigarni J. Krajec nasl. in U. Horvat v Rudolfovem.

MALINOVEC

iz hribskih malin, jako okusen, ima v veliki množini (89-8-7)

lekarna J. Bergmann — Rudolfovo.

Učenca, kateri dobi tudi nekoliko plače, takoj sprejme **Ljudevit Ferlič,** mesar in gostilničar v Novem mestu. (144-2-2)

Vabilo za nakup istr. vina.

Fino pristno garantirano vino, več tisoč hektolitrov, belo, rudeče, in črno od 36 v naprej postavljeno na tukajšnji drž. kolodvor proti gotovemu plačilu, je za prodati in se ekspedira iz vzorne kleti kršč. vinarske zadruge v Vodnjanu. Cene za vagone po dogovoru. Tropinovec in droženka (istr. konjak) I^a od 70 do 80 novč. liter.

Za kršč. vinar. zadrugo: (131-13-4)

Ivan Pujman, poslovodja, Dignano, Istra.

Ženske lase

zmešane in rezane kupujem po najvišji ceni.

Izdelujem vsa vlasuljarska dela. V zalogi imam fina toaletna mila, prave francoske parfume itd. BAYRUM tekočina proti izpadanju las in prhut, odlikovana z 10 zlatimi kolajnam.

HAARPETROL za rast pomladka, NUSIOL iz orehovega izvlečka za lase in brade čudovit uspeh, prekaša vsa dosedanja barvila. Poleg tega priporočam moj znani BRIVSKI SALON na novo urejen z najnovejšimi higijeničnimi komforti, s hitro, čisto in dobro postrežbo, želeč mnogobrojnega obiska.

Spoštovanjem se priporočam Ivan Svetec, (5-24-18) brivec in vlasuljar, Rudolfovo, Glavni trg. (Nasproti mestne hiše.)

Nov mlin in žaga

vedno na močni vodi in lepi priliki poleg ceste, deset minut od Prečine pri Novem mestu, je na prodaj. (155-3-1)

Več se izve pri lastniku Jožefu Lavriču v Shoru pri Prečini pri Novem mestu.

Enega vajenca in enega pomočnika

sprejme takoj v trajno delo (154-3-1)

Franc Kambič, mizarski mojster v Črnomlju.

V najem se odda na deželi

poslopije za trgovino

za več let. — Cena je jako nizka. — Kdor hoče srečo poskusiti, naj se oglasi — ali piše na uredništvo Dol. Novic, kjer se dobi naslov. (152-3-1)

Singerjevi šivalni stroji

ne samo za vse mogoče industrijske potrebe, ampak tudi za vsa domača dela te vrste dobijo se samo pri nas

Pazi naj se, da se kupuje stroje v naših prodajalnah, katere se vse lahko spozna po zraven stoječem znaku.

Singer Ko. akcijsko društvo za šivalne stroje v Rudolfovem, Glavni trg.

Podružnice v vseh večjih mestih.

Vsi šivalni stroji, ki jih ponujajo pod imenom „Singer“, so ponarejeni po našem starejšem sistemu, ki ga sedanji novejši sistemi rodbinskih strojev daleč presegajo po konstrukciji, delazmožnosti in trpežnosti.